

HET RIJK DER ZONEN VAN DE ZON

Binnen enkele jaren na de verovering van Mexico kwamen de Spanjaarden in aanraking met een andere oude Amerikaanse beschaving, die van Peru.

Omstreeks 7000 vóór Christus hadden enkele van de neolithische volkeren, die Amerika uit Azië bereikten, langs de smalle landengte van Panama Zuid-Amerika bereikt. Ze waren tot in Peru doorgedrongen. Omstreeks 1500 vóór Christus hadden vele van hun afstammelingen geleerd, het land te bebouwen. Ze hadden zich als boeren gevestigd. Van toen af bouwden ze geleidelijk een onvergelykbare beschaving op, die haar hoogtepunt tussen 500 en 1500 na Christus bereikte.

In het begin van de dertiende eeuw begon één groep volksstammen, de Inka's genaamd, zeggenschap over alle andere te verkrijgen. Ze beschouwden hun vorst, die ze de Sapa Inka noemden, als een god: Intip Cori (= Zoon van de Zon). Telkens wanneer een Sapa Inka stierf, volgde één van zijn zonen hem op. Al zijn zonen, samen met hun afstammelingen, vormden een speciale aristocratie, de koninklijke ayllu geheten.

In het uitvoeren van oorlogszuchtige overvallen op andere stammen verschilden de Inkas aanvankelijk niet van hun buren. Maar in 1348 werd een uitzonderlijk man gekroond, Pachacuti. Oorlog betekende voor hem niet slechts een gelegenheid om overvallen uit te voeren, het was een middel om het gebied dat onder de heerschappij der Inka's stond, blijvend te vergroten. Eén van zijn eerste overwinningen behaalde hij op het Chanca-volk, dat tevoren Cuzco, de hoofdstad der Inka's, had bedreigd. Hierna volgden andere overwinningen. Twintig jaar lang regeerde Pachacuti over heel het gebied tussen het Juninmeer en het Titicaca-meer. De zoon van Pachacuti, Topa Inka, zette de veroveringstochten voort. Hij bereikte naar het noorden toe al vechtend Quito en Manto. De Inka's breidden hun macht steeds verder uit en bestuurden omstreeks 1520 het grootste rijk, dat vóór de aankomst van de blanken ooit in Noord- en Zuid-Amerika had bestaan.

De regering van de Sapa Inka's was in de regel goed-aardig. Het is juist, dat slechts de koninklijke ayllu verantwoordelijke functies en gezag verwierven en dat alleen zij recht hadden op de beste opvoeding, die men ter beschikking kon stellen. Maar het ge-

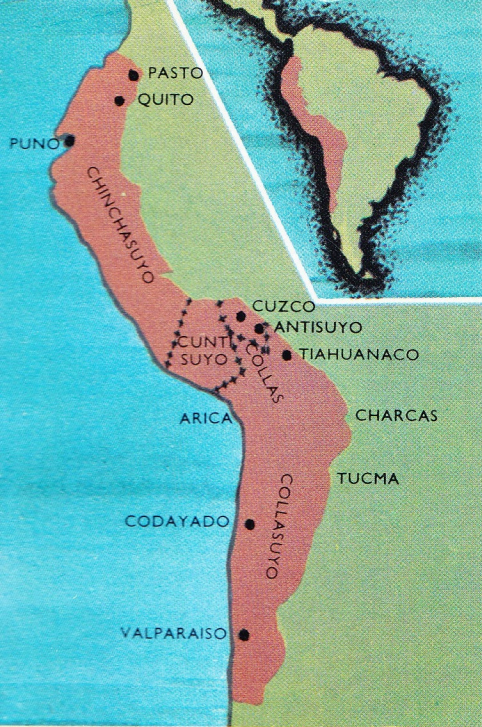
wone volk was beveiligd op een manier, die kon wedijveren met die van een moderne welvaartstaat. Bebouwbaar land werd aan de verschillende stammen toegewezen in verhouding tot het aantal mensen, zodat iedereen op een voldoende hoeveelheid voedsel kon rekenen. De bevolking werd in ongeveer twaalf groepen verdeeld. Voor allen werd werk gevonden, dat bij hun leeftijd, geslacht en bekwaamheden paste. Zij die geroepen werden om deel te nemen aan militaire veldtochten, om wegen te bouwen of als beroepsboden belangrijke boodschappen over te brengen, kregen een vergoeding uit de openbare kas. Tijdens hun afwezigheid werden hun landerijen voor hen bewerkt.

Prachtige tempels, waarvan sommige gebouwd werden met grote stukken steen die van grote afstanden werden aangevoerd, waren over het Inkarijk verspreid. De metaalbewerkers gebruikten niet slechts koper, goud en zilver, maar ook brons, het hardere metaal.

Teneinde hun statistieken te kunnen bewaren, gebruikten de boekhouders een samenstel van koordjes, van verschillende kleuren en op verschillende manieren geknoopt. Hiervoor gebruikten ze de naam quipus. De landbouwers verstonden de kunst om de bodemerosie tegen te gaan door de aanleg van terrassen op de flanken van de heuvels. Ze maakten ook gebruik van getemde dieren, de lama's, waardoor ze zich van de andere Amerikaanse inboorlingenvolkeren onderscheidden.

Een belangrijke zwakheid van het Inkarijk bestond hierin, dat er geen vastgelegde manier bestond om te beslissen, welke zoon van de Sapa Inka hem zou opvolgen. In 1532 betwistten twee zonen, Atahualpa en Huascar, elkaar het recht hun vader op te volgen. Op dat ogenblik verscheen de Spaanse veroveraar Pizarro met een leger van minder dan tweehonderd man. Hij beweerde, door de koning van Spanje als vredelievend gezant te zijn gezonden. Hij vermoordde een aantal hofdignitarissen en kreeg aldus Atahualpa in handen. Hij aanvaarde een kolossale hoeveelheid goud voor zijn vrijlating, doch liet hem niettemin terechtstellen. Dankzij deze en vele andere gewelddadige en verraderlijke handelingen konden Pizarro en zijn gezellen de Spaanse macht in Peru vestigen en het Inkarijk vernietigen.

Een Inka-aristocraat in ceremoniekledij. De Spanjaarden noemden deze lieden Orejones, of Groot-oren, naar aanleiding van hun oorstopfels. Op de achtergrond ziet men in terrassen aangelegd bouwland, lama's en een zonnetempel. De kaart toont de grootste uitbreiding van het Inkarijk.

L'empire des fils du Soleil

Après la conquête du Mexique, les Espagnols entrèrent en contact avec les Incas qui habitaient le Pérou.

La tribu guerrière des Incas régnait depuis plusieurs siècles sur les Quichuas et sur d'autres peuplades des Andes.

Leur puissance était basée sur une excellente armée et sur une organisation hiérarchique très poussée.

Seule l'élite, qui se groupait autour du sapa-inca, considéré comme le fils du dieu Soleil, connaissait les bienfaits de l'enseignement. Les autres sujets étaient divisés en clans, ayant à leur disposition les terres arables. Entre vingt-cinq et cinquante ans, tout citoyen de l'un ou de l'autre sexe devait travailler. Toutefois, les femmes ne devaient exécuter que des travaux légers : elles tissaient ou faisaient des poteries.

Sur les pentes des montagnes, les Incas avaient aménagé des champs en terrasses, habilement irrigués par des canaux. Les provisions étaient emmagasinées dans des entrepôts et distribuées à tous en temps de disette.

Grâce à un réseau routier très dense, les armées des Incas et leurs estafettes pouvaient se déplacer rapidement. Ces routes avaient une largeur de trois à douze mètres. Elles étaient pourvues de ponts faits de pierres ou de lianes.

Le culte du Soleil était obligatoire pour tous les citoyens. Les divinités des peuples vaincus étaient amenées dans la capitale, Cuzco.

Cette ville de 60.000 habitants se trouvait à une altitude de 5.500 m. Elle comptait de nombreux monuments en pierre : citadelles, temples, tom-

beaux ornés de bas-reliefs ou de plaques d'or et d'argent.

L'homme du peuple n'avait rien à apprendre en dehors de son métier, rien à prévoir, rien à désirer. L'inca et son conseil pensaient pour la collectivité. L'État veillait à tout.

Cuzco comptait aussi un couvent de 500 vierges, choisies parmi les familles de sang inca non mêlé. Ces vierges, que l'on pourrait comparer aux vestales romaines, étaient vouées au Soleil et devaient entretenir le feu.

Les royaumes incas furent anéantis par deux hardis aventuriers : les conquistadores Pizzare et Almagro.

Pizzare commença la conquête du Pérou en 1532. Il disposait de 170 hommes, de 70 chevaux et de 3 arquebuses. La conquête lui fut facilitée par la mésentente entre deux chefs incas. De plus, l'arrivée de cavaliers provoqua chez les Incas, qui n'avaient jamais vu de chevaux, une stupéfaction mêlée de crainte superstitieuse.

Pizzare s'empara d'Atahualpa, un des deux chefs, et fit massacrer les officiers de sa cour. Atahualpa offrit une énorme rançon : il consentait à remplir d'or à double hauteur d'homme la chambre dans laquelle il était enfermé. Les Espagnols acceptèrent son offre et l'inca leur donna 230 m³ d'or. Pizzare le fit néanmoins étrangler.

Il fit aussi tuer son propre second Almagro, mais fut à son tour assassiné par les soldats de ce dernier.

Quant à la civilisation des Incas, elle fut entièrement détruite.

Un noble inca en costume de cérémonie; des champs en terrasses, des agriculteurs, des lamas et, au fond, un temple du Soleil.

En haut, à gauche : carte de l'empire et des principales villes incas avant l'arrivée des conquistadores.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.